

בעזה ש"ת

תשובה גלוי'ה

על ה"מכתב גלוי"

ע"י

דרשת פסח שני

מאת ראש הלוחמים וגוזר הגזרות נגד תיקון עירובין

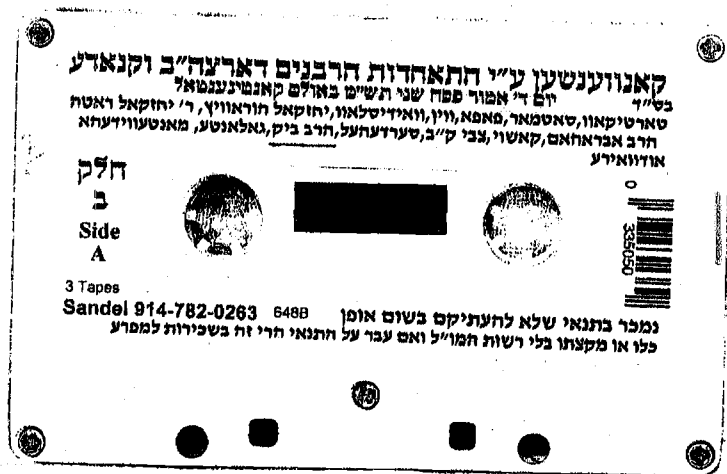
הרה"ג ר' משה צבי ארי' ביק ז"ל

רב דקהל "בני משה" בארא פארק

אשר דרש בקאנווענשאן של התאחדות הרבנים דארה"ב וקאנאדא
ביום ד' פרשת אמור, י"ד אייר, פסח שני, תש"מ לפ"ק, באולם קאנטינענטאל

עם הערות והארות ע"י אחד הרבנים

ערש"ק לסדר "ואשבור מוטות עולבם ואולך אתבם קוממיות" (בחקותי) תש"ס לפ"ק

העתק מן הטעיף, מלה במלה ממש:

מבוא מפולש

בטרם נטה אזונינו כאפרכסת "לשמוע" דרשת הרב ביק ז"ל, חייבים אנו להקדים מאמר חכמינו ז"ל (סוף מסכת סוטה) "דור שבן דוד בא חוצפא יסגי, נערים (זעירא'ס דמן חבריא) פני זקנים (זקני ההודאה) ילבינו וכו'". כי לצערינו בשבוע האחרון (פרשת בהר) הפיצו הכת הידוע "שאינם מודים בעירוב" פאשקעווילן של דברי נאצה חירוף וגידוף נגד זקני ההוראה המובהקים ביותר בעירנו, ה"ה גדולי תורה ומנהיגי ישראל שליט"א, תחת מסוה של "מכתב גלוי" שנכתב ע"י "אחד הרבנים - זעירא דמן חבריא", המסיים שם "אל תיקח מאתנו זכות מה שאנו רוצים לחנך בנינו שצריכים לשמוע לרבותינו מדור העבר, שלדעתינו, אסרו את העירוב בעיר ברוקלין", עכ"ל. אשר על כן, מחוייבים אנו לקיים "ודע מה שתשיב", כדי להוכיח מי הוא זה ואיזה הוא המפריע לנו לחנך את בנינו שצריכים לשמוע לרבותינו מדורות שעברו ולרבותינו מדורינו זה שליט"א. וכמוש"כ מרן החזון איש זצוק"ל ב"אמונה ובטחון" (פ"ג ס"ב) וז"ל "מחובות המוסריות שישתדל האדם לנטות בלבבו את העיקר הגדול הזה, שבכל מקרה צריך לשקול בפלס ההלכה לדעת מי הוא הרודף ומי הוא הנרדף וכו', ומה נוראה היא המכשלה ורבת הפוקה להיות מן המחליפים את הרודף לנרדף ואת הנרדף לרודף", עיי"ש בדבריו הנוראים הקולעים אל השערה למצבינו הנוכחי בעוה"ר.

הנה הכת-הידוע ניסו בכל כחם להעמיד יסוד איתן על בלימה, שכאילו כל רבותינו מדור העבר אסרו תיקון עירובין בברוקלין, ועל ידי כן הפעילו שטיפת-מוח פראי ולחץ נוראי, במשך הרבה שנים, כדי שכל מורי הצדק ומנהיגי עדתינו שליט"א יבטלו דעתם דעת-תורה עד שיתבטלו מכל וכל. אבל בכוח הבטחתו ית"ש אשר "נצח ישראל לא ישקר", לא יתכן שיהי' נקלט בקרב ישראל קדושים, לנצח, דברים אשר בשקר יסודם, וכמו שאמרו חז"ל (שבת קד). "קושטא קאי, שיקרא לא קאי". כי השקר אי אפשר לה רק אחיזה זמנית, וסוף האמת להתגלות ולצאת לאור עולם. והיינו, שמצד קדושת "כלל" ישראל, נטוע בטבעם חושים מחודדים להקיא מקרבם השפעות שקר הנדבקים לאמת של תורתנו הקדושה והטהורה. ואכן מה' יצא הדבר, שבחורף תש"ס התנפץ שקרם המנופח לרסיסים, בעצם התייסדות העירוב בס"ד ע"י רבותינו הפוסקים דשכונתינו שליט"א, ובהצטרפות הרבה מורי ההוראה המשמשים בקהילות הקודש דבארא פארק.

אם נבוא לדיוק בלשון הפאשקעוויל "מכתב גלוי" שלהם, בו כותבים ש"רבותינו מדור העבר, לדעתנו, אסרו את העירוב בעיר ברוקלין", הרי שמדבריהם אלו גופא ניווכח תיכף ומיד שהם עצמם יודעים היטב את גודל שקרם, וכל כוונתם אינה אלא לבלבל את מוחם של הציבור, ולא לחינם נפלטה מקולמוסם המילה "לדעתנו", ונסמכה למיליהם "רבותינו מדור העבר אסרו את העירוב בעיר ברוקלין". כי האמת לאמיתה היא, שעוד בתחילה כאשר עלתה שאלת העירוב דניו יארק על הפרק, כבר אז היו חילוקי דיעות בין גדולי הרבנים, הללו אוסרים והללו מתירים, הללו

¹ ראה להלן פירוש נפלא בהערה 3.

שוללים והללו מחייבים. ומעולם לא היו מצב, במשך כל יובל השנים, של תמימות דעים בשאלת העירוב. וא"כ כמה חוצפה ועזות ישנה בשטיפת המזח החוזרת ונשנית על ידם ש"דכותינו מדוד העבר אסרו את העירוב".

ולא עוד, אלא שחילוקי הדעות שהיו בתחילה, היו כדרך ת"ח המרבים שלום בעולם, הנוהגים כבוד זה לזה, וכדרכה של תורה בכל מקצעותיה, דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. ומי לנו גדול מרבן שמו, הגה"צ רבי משה פיינשטיין זצ"ל, שכתב מפורשות "שאיך בידינו למחות ביד המקולין, וכשיתקנו [העירוב] הרי יהי מותר לאיזה שיטות. גם הם רבנים גדולים, ומי ימחה בהם, מניין שסוברים לפי הכרעתם שיכולין לתקן, והם ראוים להוראה... רבנים הסוברים שיש לתקן, רשאים לעשות כמו שהם סוברים" (שו"ת אגרות משה אורח חיים סי' פ"ט).

בעוה"ר, היו אשר היו, כאלה אשר לא סברו כרבי משה זצ"ל, אלא סברו, שהרבנים הסוברים שיש לתקן עירוב, אינם רשאים לעשות כמו שהם סוברים. את קולם יש להשתיק, את דעתם יש להחניק, את כבודם יש לרמוס, בכל הדרכים ובכל האמצעים, והכל באיציטלא של "לשם שמים". ואכן, מעשה שטן הצלית, במשך הרבה שנים, להאפיל ענן כבוד וערפל על כל המצוה הקדושה הלזו, והסתערו ברוח סערה נגד כל נסיון לקיימה, ובחץ שחוט לשונם, מפיהם ומפי כתבם, הציתו אש מתלקחת נגד כל מה שריח עירוב נודף ממנו, בגינויים וגידופים, ברדיפות ואיומים נגד גדולי הרבנים, בעלי הוראה מובהקים, שעליהם כתב הגאון רמ"פ זצ"ל "גם הם רבנים גדולים ומי ימחה בהם". ברם מי הם המוחים שלנו? נערים זעירים אשר פני זקנים וגדולים ילבינו. ואחרי ככלות הכל, הם עוד אלו זמרימים מצח נחושה לבוא בטענות של בזיון רבנים, כאותו קוזאק הנגזל.

לדאבונינו, תחת מסע הטעראר הנורא הלזה, עומדת משפחה אחת ידועה, שאין להם שום מעצורים בדרכם העקשית להשיג מטרתם האחת והיחידה - לכל יהי עירוב בשום שכונה בברוקלין. איזה עלילות שוא ומדוחים עוללו לנו מתחילת החורף ועד היום כדי לבצע זממם? תחילה החלו באיומים שבגלל העירוב יקנו תושבי שכונתינו פיצא ועיתונים ביום השבת קודש (שמאיזה טעם נעלמה מהם לאחרונה ה"פיצא" מרשימת חששותיהם). אח"כ נולד חשש פריצות בחומת הצניעות ר"ל, וכשזה לא עזר, נתעורר צורך של ביד קבוע. ביני לביני הוציאו לעז על כשרות צוה"פ מחמת הרוחות והשלגים, הלחיים (בעיניים) העקומות. לאחר כל חששותיהם - לא חששו - על "מסירה" לשלטונות העיר שיבטלו העירוב. ומנחון להון ניצלו באכזריות טראגעדיאס גוראים ר"ל לצרכיהם. ושוב חזרו על קיאם בחשש קניית עיתונים בצירוף נשיאת שירעמיס ע"י

² נקודה מאוד שמשפחת הרב ז"ל סוף סוף יפסיקו מעשי השתלטותם על כלל הציבור, כי אם לאו נהי' נאלצים לגלות לציבור, מי הוא זה ואי זה הוא שהי' הראש והראשון שפרץ להתיר "מסירה" בזמנינו, ועל סמך מה עשה זאת. שממנו למדו וכן עשו הראבייס מפלעטבוש, בעלסקי וקאהן. וכבר כמה וכמה ראשי משפחות חרדיים אומללו על ידם. (כפי שרק לאחרונה אירע המעשה הנורא עם א' מחשובי האברכים דק"ק באבוב, ת"ח ויר"ש מרבים, שהוכנס ע"י היתר מסירה לערכאות לבית האסורים על לא עוול בכפו, שנתברר אח"כ בבי"ד חשוב של זבל"א חבל"א, שלא הי' זאת אלא "עלילת דם" שפלה משנאתם החולנית לעדת החסידים, ולעולם לא יסור "אות-קיון" זה מעל מצחם!).

פרומע ווייבלעך. כהנה וכהנה: בדברי רוח שאין להם קץ. וכאשר נוכחו שכל חששותיהם ונבואותיהם השחורות מתפוקקים, ורק עושים רושם הפוך על הציבור, או אז המציאו פזמון חדש: "כבודו של ר' משה".

אך גם תכסיסם החדש הלזה שקוף לעיני הציבור המבין היטב את מטרתם הנסתרת, שאין כוונתם, וכאמור לא יכולה להיות כוונתם, על כבודו של רבי משה פיינשטיין זצ"ל, כי הרי הוא עצמו כתב מפורש ש"דבנים הסוברים שיש לתקן, רשאים לעשות כמו שהם סוברים". אלא כוונתם על ר' משה אחר לגמרי, שסבר בפירוש להיפך, שהרבנים אינם רשאים לעשות כמו שהם סוברים. ולא רק סבר, אלא כך דרש ברבים. ולא רק דרש, אלא גם עשה מעשים בפועל, ללחום מלחמת חורמה, נגד כל נסיון הרמת ראש לייסד איזה עירוב שהוא. ולא רק בעיירות גדולות, אלא אף בעיירות הקטנות ביותר, כאשר יראה עיני כל רואה ויבחין מדברי דרשתו שנאמרה ברוח סערה ואש מתלקחת, המודפסת לפנינו בעמודים הבאים.

כמה אמת שיש בתעמולתם המנופחת - שכל רבותינו מדור העבר אסרו תיקון עירובין בברוקלין - יווכח הקורא מתוך דברי דרשת הרב ז"ל עצמם, שעל אף ש"אגודת הרבנים, ר' משה פיינשטיין, הרב סאוויצקי פון באסטאן" פירסמו איסור על תיקון עירובין בברוקלין, התאונן הרב ביק ז"ל - ש"התאחדות הרבנים האט דאך קיין איסור נישט געזאגט אויף דערינען". ואף לאחר שתבע מהתאחדות הרבנים ואמר "על כן פאדער איך, אז התאחדות הרבנים זאל ארויס קומען מיט א איסור גמור", עכ"ז לא נענתה תביעתו כלל וכלל. ולא עוד, אלא שלאחר שנה, באסיפת התאחדות הרבנים הבאה, תבע הגה"ק מפאפא זצוק"ל תיקון עירוב סביב שכונת וויליאמסבורג, וכל ששים הרבנים שהיו נוכחים באסיפה ההיא הסכימו עמו, חוץ מהרב ביק ז"ל שקם וזעק שד' משה פיינשטיין, והרב סאוויצקי פון באסטאן מתנגדים מדינא של רה"ר דאורייתא, ואיים שבאם יורו היתר מפורש לתקן העירוב בויליאמסבורג, אזי יתפטר מחבורתו בהתאחדות הרבנים.⁵

הרי לפנינו התחלקות בין שני הארגונים הרבניים החרדיים. כאשר מצד א' "אגודת הרבנים - ר' משה פיינשטיין, הרב סאוויצקי פון באסטאן" שאסרו את העירובין באיסור גמור, ומאידך גיסא "התאחדות הרבנים" שלא הסכימו בשום אופן לצאת באיסור נגד הקמת עירובין, ואדרבה, הרבה גדולי תורה מביניהם השתוקקו ותבעו לתקן עירובין בשכונות חרדיות בברוקלין. התחלקות זו

³ וכבר הקשה הגה"ק מסאטמאר זצוק"ל, על הא דאמרו ז"ל "שיקרא לא קאי", הרי חזינן כיצד העולם עומד על שקר? ותירץ, דבכל יום צריכים לחדש ולהוסיף שקר על שקר, כדי לקיים את השקר הראשון. ושיי.

⁴ כדי להבין היטב כוונת הרב ביק ז"ל בטענתו לחברי התאחדות הרבנים, יש לעיין במה שכתב בתשובתו (אשר נדפסה בהוצאת יו"ח בקובץ "כרם ביבנה" סי' כ"ז תשובה ד') וז"ל, "כן הוא דעת גדולי התורה שבזמנינו, כמו הגאון מהר"ם פיינשטיין שליט"א, והגאון מהר"ם סאוויצקי שליט"א מבסטן, שברוקלין היא רה"ר גמורה... ומי ירדיב בנפשו עוז לחלוק על הגדולים".

⁵ בפקודת הגה"ק מפאפא זצוק"ל טרחו לתקן צוה"פ בפועל סביב וויליאמסבורג (ונסעו יחד לבודקו הגאונים הצדיקים, רבי פישל הערשקאוויטש שליט"א, רבי ישראל חיים מנשה פריעדמאן דומ"ץ סאטמאר שליט"א ורבי שלום קרויז אב"ד אודווארי שליט"א, ואתם עמם כ"ק אדמו"ר מפאפא שליט"א (וומס"ב) בשליחות אביו זצוק"ל), ואנשי בליעל השחיתו וקרעו אותו עוד בטרם כניסת השבת הראשונה.

אינה מקרית, אלא היא נובעת מחילוקי שיטותיהם בדרבי ההוראה, כאשר כל א' אוהו מסורת אבותיו ורבותיו בידי.

חלוקה זו בין שני דרכי מסורת ההוראה, הוגדרה היטב במאמרו של הרה"ג ר' משה מייזעלמאן שליט"א ראש ישיבת תורת משה בירושלים (נכד הגר"ח מבריסק זצוק"ל, וחתנו של האדמו"ר מזידיטשוב-שיקאגו שליט"א), שנדפס בירחון "JEWISH ACTION" של ה-OU בקיץ תשנ"ח לרגל 200 שנה להסתלקות הגר"א ז"ל, בו קובע ששיטת הגאון מווילנא ז"ל בהוראה, היתה, שאין לפסוק הלכה מהשו"ע לבד, אלא שעל כל א' לעיין בעצמו במקור הדברים בש"ס ולהתעמק בדברי הראשונים, ואז אם יצא לו מסקנא אחרת ממה שהכריעו בעלי השו"ע (הלא הם הבית-יוסף הרמ"א המג"א והט"ז), עליו לפסוק כהבנתו הוא, ולא לישא פנים לבעלי השו"ע. וכמש"כ תלמידו הגר"ח מוואלאזין זצוק"ל "הוזהרתי בזה מפי מורי קדוש ישראל רבינו הגדול הגאון החסיד מוהר"א נ"ע מווילנא, שלא לישא פנים בהוראה אף להכרעת רבותינו בעלי השו"ע" (עיין שו"ת חוט המשולש סוף סי' ט' ובעליות אליהו עמ' 56). כמוכן אשר בדרך זה, נתעררו הרבה מנהגי-קודש שהשתרשו בקרב ישראל מאז ומקדם, שהרי לפסקי השו"ע ולמנהגי ישראל המקובלים, הי' אצלם רק דרגה שניה של חשיבות, לעומת העיון והמסקנות העצמיות היוצאים להם מהתעמקותם בדברי הראשונים, שהי' אצלם דרגה ראשונה ומכרעת.

במאמר הנ"ל קובע הרב הכותב, שדרכו המיוחדת של הגר"א בהוראה נתפשטה בכל אירופא, חוץ מבמדינת אונגאריין, בגלל השפעת מרן החתם סופר זי"ע. אך באמת גוזמא נקט, כי לא רק במדינת אונגאריין, אלא גם בפולין ובגאליציע לא נתקבלה גישה זו כלל וכלל, וזכרחינן שבזמן שהגאון הגדול בעל "משכנות יעקב" תלמיד תלמידו של הגר"א, יצא לערער על הכרעת בעלי השו"ע ועל מנהגן של ישראל לתקן עירובין במקומות שאין ששים רבוא בוקעין בה (בתשובותיו סי' ק"ב-קכ"ב), נעמד למולו כחומה בצורה הגאון רשכבה"ג רבי אפרים זלמן מרגליות זצוק"ל מבראד, (בשו"ת בית אפרים סי' כ"ו), שי"אין כח ביד שום אדם לערער על המנהג אשר נתויסד עפ"י גדולי עולם חכמי צרפת ואשכנז, כי קיימו וקיבלו עליהם חכמי הדור לשמור ולעשות כהכרעת המחבר והרמ"א". והנל מודים (גם המשכנות יעקב) שהכרעה היוצאת מבעלי השו"ע הרמ"א המג"א והט"ז הוא שלדין רה"ר לא סגי רוחב של ט"ז אמה, אלא בעינן "ששים רבוא בוקעין בו", ואשר על כן "אין לנו רה"ר בזמן הזה".⁷

⁶ עיין עוד בקונטרס "מאז ומקדם" הערה 25, שגם בליטא גופא, לא כולם נקטו ואולי בדרך הגר"א ז"ל, כמו הגאון רבי יצחק אלחנן מקאונא זצ"ל ועוד.

⁷ והנה אף שהמנחה ברורה נקט לחומרא כהמשכנות יעקב (מבלי שראה את תשובות הבית אפרים נגדו), עם כל זה פסק שאין לנו כח למחות נגד מנהג העולם, ורק שראוי ליר"ש ובעל נפש להחמיר לעצמו. והאמת צריכה להאמר, שכת האוסרים מעלימים בפאסקעוויליהם, שהמשנ"ב כותב זאת רק על היכא דמתקיים כל תנאי רה"ר, וביניהם שהרחוב שיש בו ט' רבוא הוא מפולש ומכוון משער לשער (עי' סי' שס"ד ס"ק ט'), אבל היכא דחסר תנאי יסודי זה בדיני רה"ר, וכגון הכא בבאריא פארק, הרי אף להמשנ"ב שרי גם בעל נפש לטלטל בצוה"פ בלי שום פקפוק. וזה פשוט וברור לכל מי שרק נכנס לשערי הוראת איסור והיתר. זאת ועוד, כבר פסק הגאון האדיר מוהרש"ז אויערבאך זצ"ל ("הליכות שלמה" הל' תפילין סי' ל"א באורחות הלכה הערה 95), דא"צ להחמיר כלל כיון שיש לסמוך על דעת החו"א דבוח"ז אין לנו

את יסוד הזיכרון לענייננו, בין גישת ראשי "אגודת הרבנים", כהגאון הגדול מהר"א קאטלער זצ"ל והגאון הגדול מהר"ם פיינשטיין זצ"ל, דנקטו ואזלי על פי מורשתו של הגאון החסיד הגר"א מווילנא ז"ל, ובין הרבנים הגאון"צ של "התאחדות הרבנים", נוכל להבחין בלשונו של הגה"ק אבד"ק נאסויד צוק"ל בתשובתו (הנדפס בס' מקוה ישראל סי' נ"א, והודפס לאחרונה בקונטרס החשוב "מאז ומקדם" ע"י "נרשאי דגל מחנה אפרים"), וז"ל "זכן אנחנו רואים אצל רבותינו האחרונים, שנתפשטה הוראתם כמדינתנו... שאינם חולקים על השו"ע בשום פעם, כמו שאנו רואים לפעמים אצל רבני ליטא... אשר דרכי הוראתם לא נתקבלה אצל רבותינו ז"ל, מחמת כי הם הרהיבו כנפשם וכו', כי נתפשטה הוראה ברוב ישראל בהשו"ע... והא לך לשון קדשו של רבינו הרב ר' חיים ז"ל בחו"ד סי' מ"ה... אין לזוז מפסק השו"ע מחמת איזה קושיא, כי ידוע לנו גודל שפלות דורות האחרונים, ולפלפל נגד הרמ"א הוא למותר, ואמילו יבוא אליהו אין שומעין לו נגד המנהג", עכ"ל הגה"ק אבד"ק נאסויד זצ"ל. וא"כ האם נשאר עוד תמיהה על הגאון"צ דהתאחדה"ר מדוע לא הצטרפו לאיסור של אגודה"ר?

והנה בין שתי המחנות ההולכים בשיטות שונים זה מזה במסורת ההוראה, מעולם לא נתהווה ביניהם חלילה מחלוקת של ריב ומדון, אלא כל א' כיבד את מסורת זולתו. תלמידי חכמים נהגו כבוד זה עם זה, אלו סידרו קצת ליל הסדר עם שני מצות כהכרעת ומנהג הגר"א, ואלו כמנהג שאר כל העולם לקחו ג' מצות כהכרעת השו"ע. האם אי פעם פרץ מחלוקת חריפה וטעראר נגד אלו שאינם נוהגים שיטת ר"ת במוצ"ש, אע"פ שזה נוגע לחיוב סקילה במזיד וחטאת בשוגג באיסור שבת דאורייתא החמורה? האם נשמע בגבולינו היום איזה ריב ומדון נגד אלו המורים היתר, עפ"י הוראות רבותיהם, לאכול מאשין מצות בפסח, אע"פ שחמץ בפסח הוא איסור דאורייתא מהחמורה שבחמורות שעונשו כרת ר"ל?

כמו כן, נשאלת השאלה, עתה שרבותינו בעלי ההוראה שליט"א דשכונתינו ההולכים בעקבות המסורה ש"אין לזוז מפסק השו"ע" התקינו עירוב לצורך הציבור שלנו, הסמוכים על מסורה זו מאבותינו ורבותיהם, האם הי' בתיקון זה עבורינו, איזה שהיא כפיה על המחנה האחרת שאינם הולכים ע"פ מסורתנו? וכי ע"י עצם תיקון עירוב עבורינו אנו מכריחים אותם בזה לטלטל? אדרבה, אנו כך הורו להם רבותיהם, הרי דייקא ע"י העירוב יוכיחו מסורתם שהם אינם מן המטלטלים! ואנו מכבדים ומייקרים מסורתם, בדיוק כפי שאנו מכבדים את אחב"י הספרדים הנוהגים ע"פ פסקי הב"י ולא של הרמ"א. אבל באותה מדה אנו מצפים מהם כבוד הדרדי, שגם הם יכירו וידעו שיש לנו מסורת הוראה עתיקת יומין מרבותינו הקודמים ואשר חיים עמנו לאיו"ט, וכי דייקא ע"י טלטולינו בעירוב, מוכיחים אנו לאיזה מסורה אנו ואבותינו משועבדים. וכשם שמצויינים

רה"ר דאורייתא. ועיי"ע שם שהאריך לבאר הגדרים על מי נאמר שרשאי להחמיר על עצמו, כי לסתם בני"א אסור להם להחמיר על עצמם, אלא מחוייבין לנהוג כפי עיקר ההלכה בשו"ע. ולאור דבריו אלו, מופרכים מעיקרא דברי הבורות של הני בריוני בפאשקעווילם הנקרא "להשמר ולהזהר" (מעש"ק פ' בהר), שהתקיפו קשות את אחד מגדולי הרבנים המובהקים ביותר בשכונתינו, על שאמר ש"צריך הגדרה נכונה איזה מעלות צריך האדם לקנות לעצמו לפני שנכנס לכלל תואר זה, ולא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול".

אנו בלבושינו, ק"ץ שעלינו להיות מצויינים בטלטולינו בעירוב, כי בזאת מוכיחים אנו לאיזה משתני המחנות משתייכים אנו, הוא המחנה הנושא את הדגל "כך - לישא פנים לשו"ע, ונושאי כליהם מגיני ארץ רבותינו המג"א והטו"ז".

הבא תאמרו די למעשי הלחץ והטעראר לכפות דעתים על כלל הציבור כולו. נא ונא הפסיקו להחניק ולהשתיק את הרבנים הגאווה"צ שדעתם שונה מדעתכם. שימו נא נגד עיניכם את דבריו הקדושים של הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל "גם הם רבנים גדולים, ומי ימחה בהם, מכיון שסוברים לפי הכרעתם שיכולין לתקן, והם ראויים להוראה... רשאים לעשות כמו שהם סוברים". שזהו באמת "כבודו של רבי משה", זכר צדיק לברכה.

אכן צודקים בעלי ה"מכתב גלוי" שיש זכות לציבור "לחנך בנינו שצריכים לשמוע לרבותינו מדור העבר", אלא שכדי לדעת מה באמת סברו רבותינו מדור העבר, נזקק הציבור "להאזין באוזן קשבת" לדרשת הרב ביק ז"ל באסיפת התאחדות הרבנים, שממנה ילמד ה"שומע" מי וכמה רבנים באמת "אסרו את העירוב בעיר ברוקלין"? מי עמד בראש המערכה ללחום נגד תיקון עירובין? האם רק על מנהטן וברוקלין יצא הקצף, או על כל מה שריח עירוב נודף ממנו? מי עודד ושייב קריעת עירובין? האם באמת דואגים ל"כבודו של רבי משה" זצ"ל? כדי לקבל תשובות על כל השאלות הללו, טרחנו להעתיק מלה במלה מלשון אותה "דרשה", למען ירא הקהל וישפוט כיצד "לחנך בנינו שצריכים לשמוע לרבותינו מדור העבר"!

ההערות וההארות בשולי גליון ה"דרשה" נכתבו ע"י אחד הרבנים, הכואב על חילול הקודש ובזיון הרבנים - באופן אישי - שנפרץ לאחרונה. ולכן, בזאת הפעם, יצאנו מהגרר שגררנו לעצמנו שלא לפגוע אישית, אף פגיעה כלשהו בכבוד רבנים, הן מדור העבר והן החיים אתנו, ולהתווכח בהחירות אך ורק לגופו של ענין. כי זוהי חובת השעה לעת כזאת, בבחינת "גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה", מפני שלדאבונינו ולצערינו פגעו לאחרונה בכבוד רבנינו גדולי התורה המובהקים שליט"א, ומחויבים אנו למחות על כבודם, ולמנוע שיחזרו לעשות פשע נורא שכזה בעתיד. ולהוי ידוע שמה שהדפסנו הפעם בקונטרס זה, הוא מתוך התאפקות הכי-גדולה, כי הרבה דיו עדיין נשאר בקולמוסינו, ובשום אופן אין אנו מעוניינים להעלותו על הכתב ח"ו. ובכן, מפילים אנחנו תחנונינו לפניכם, נא ונא, אל תביאנו לידי נסיון ולא לידי בזיון. ולמען השם ולמען תורתו הקדושה, חוסי על גפש בנינו היקרים, ואל תוסיפו לפגוע בכל צורה ואופן שהוא בכבוד התורה והכמיה שליט"א. כי חלילה באם נהי' נאלצים להגיב, מבטיחים אנו בל"נ שלא נשב בחיבוק ידיים ונחזיר מנה אחת אפים, מדה כנגד מדה, להשיב חורפינו דבר, כיד ה' הטובה עלינו. בשום אופן לא נניח השתלטות על רבנים והשתקת קולם ח"ו. לא עוד "מאנאפאל", כי ב"ה כבר עבר זמנו שום מחנה אינו זכאי לשלוט על מחנה אחר, יהיה מי שיהיה. אלא איש על מחנהו ואיש על דגלו לצבאותם לבית אבותם, לעבדו ית"ש שכס אחר, להגדיל תורה ולהאדירה, מתוך כבוד הדדי זה לזה, כראוי וכיאות לזרע אברהם יצחק ויעקב, בנים נאמנים לה' ולתורתו הקדושה.

דרשת מהר"ם ביק בהתאחדות הרבנים

מודרי זרבותי הרבנים הגאונים שליט"א.

איך וויל עם אויפמערקזאם מאכן, וועגן דעם ענין פון עירובין, ביחוד דעם עירוב וואס מ'האלט עם מאכן אין פלעמבוש.

פאר א יאהרן, שוין איבער א יאהר, אנדערט האלבן יאהר, האבן אפאר רבנים פון יאנג יזראעל שוהלן זיך פארגליסט¹ צו מאכן אן עירוב אין פלעמבוש. געווענמליך, איעדער איינער ווייסט, אן עירוב מיינט צוזאגען א צורת הפתח.² נישט וויסענדיג, אז ס'איז דא א דין פון רשות הרבים דאורייתא, וואס א צורת הפתח העלפט דארט נישט! מ'דארף דוקא מאכן דלתות! און די פוסקים קלערן צו דאס איז גאר א דאורייתא אליין,³ א חיוב דאורייתא, איינע פון די גרויסע הארבע איסורים. בעוונותינו הרבים, ספעשל אין יענעם לאגער, ווייסען זיי גאר נארנישט⁴, אפשר ווייסען זיי נארנישט בכלל אז הוצאה איז גאר איינע פון די ל"ט אבות מלאכות, וואס מ'איז חייב אויף דערניצען סקילה.⁵

¹ אינו מוכן מה הלעג הזה, הלא נתאו לדבר מצוה, כמבואר בעירובין סח. ובמדרני שם סי' תקט"ו וז"ל "משמע מכאן דמצוה לערב, ומעמא רבה איכא, דלא ליתו לידי איסורא לאפוקי ולעיולי מבתים לחצירות". ותובא דבריו בהגהות אשר"י סי' י"א ובהגהות מיימונית פ"א דעירובין, ובכ"י סי' שצ"ח. וכן כל גדולי ישראל בכל הדורות התאו לתקן עירובין בכל מקומות מושבותיהם.

² מה שאמר הרב ז"ל שכל אחד יודע ש"עירוב" פירושו "צורת הפתח", כבר התלוצץ על זה ראב"י בעלסקי (בשיעורו לתלמידי ישיבת תורה ודעת) שאין זאת אלא דברי בורות ועם-הארצות, כי חז"ל קראו "עירוב" רק על עירובי חצירות, עירובי תבשילין ועירובי תחומין בלבד, ולא על צורת הפתח של מקלות וחומין.

³ כלומר, דלא כהשו"ע-הרב (סי' שס"ד ס"ד) והאבני נזר (או"ח סי' רפ"ט או"ק ב, ובח"מ סי' ק"ז) שנקטו לדינא דהא דבעינן דלתות אינו מדאורייתא. כי צוה"פ מהני מדאורייתא אף ברח"י גמורה. וכן כתב המשנה ברורה (סי' שס"ד בביאור הלכה) שנהגו העולם לסמוך דמן התורה סגי בצוה"פ. וכן הוא בשו"ת ישועות מלכו (סי' כ"א) ובערוך השולחן (סי' שס"ב) ובשו"ת מחזה אברהם (סי' ס"ד) ובכף החיים (סי' שס"ב).

⁴ דבריו תמוהין מאוד, כי אדרבה מטעם זה גופא היא הנותנת לתקן עירובין, להציל את אחינו בני ישראל הצעירים מאיסור הוצאה, וכן נהגו כל גדולי ישראל בדורות הקודמים, וכדכתב הגה"ק מסאכאטשוב זצוק"ל בשו"ת אבני נזר (או"ח סי' רס"ו) "שאלו המתעקשים מלחעמיד עירובין הם מחטיאים את הרבים ועתידין ליתן את הדין והטעם שמבאר שם לעיל בס"י רס"ה "שאם לא יהי' עירובין יבואו לפרוץ איסור שבת לגמרי ח"ו, ע"כ כל מה שיכולין לעשות צדדים להתיר מחוייבין לעשות". ועד"ז כתב הגאון מקאליש זצוק"ל בספרו (נפש חיה סי' כ"ז) וז"ל "ולדינא בעיר שרבו המתפרצים ונושאים משאות כיום השבת בפרהסיא, שהלילה דינם כמהללי שבת בפרהסיא, צריכים אנחנו לגבב כל הקולות שאפשר להקל" לתקן עירובין. וממשיך שם וכותב "ובחתם סופר בס"י פ"ט הביא שבעירו פרעשבורג הי' שם פירצה במקום א' בהעיר באופן שאוסרת ע"פ דין, ולא אמר מידי, לאשר הדור פרוץ במילואו והי' קשה לפניו לתקן הפירצה, ומסיים הנפש חיה, "ואם זה אמר החת"ם בעיר פרעשבורג ובימים הראשונים אשר היו טובים מאלה, מה נאמר אנחנו בימים האלה". זאת היתה השקפת גדולי ישראל האמתיים בענין תיקון עירובין.

⁵ ואכן, ערך הרב ז"ל תשובה מיוחדת להשיב על שאלת השואל לברר לו טעמו ונימוקו מדוע אוסר הרב תיקון עירובין, והיא לו נדפסה בהוצאת יו"ח בקובץ "כרם ביבנה" (סי' כ"ז תשובה ג'), בו האריך הרב ז"ל לבאר שהוצאה היא אחת מל"ט אבות מלאכות, ושחייבין עליה סקילה כמודד וחמאת בשוגג, והוכיח זאת מן הגמרא, ומן הרמב"ם, ומן השו"ע, בטוב טעם ודעת. (אך חובה לציין, שבקובץ כרם ביבנה הנ"ל עשו יו"ח בתשובת אביהם הרב ז"ל ככתוך שלהם, זיפו והשמיטו קטעים שלימים מדבריו, ואי"ה בהוצאה החדשה של שו"ת מהר"ם ביק המבוארות, שי"ל בקרוב, תוחזר עטרה ליושנה).

דרשת מהר"ם ביק

אליין וואלמן זיי נישט געמוען, זיי האבן זיך פארלאזט אז עלטערע רבנים האבן זיי אזוי ווי מבטיח געווען אז מ'וועט שווייגן. זיי האבן דעמאלס געפרעגט די שאלה ביי ר' משה פיינשטיין זאל מאריך ימים זיין, און ער האט בפירוש ארויס געניבן מיט א איסור גמור, דאורייתא, ווי ער האט אויסגעלאזט די תשובה זיינע, אז ברוקלין איז א רשות הרבים דאורייתא מדינא. דאס הייסט, אז ס'דארף דוקא האבן דלתות⁶. זיי האבן נאכאמאל געמיינט ביי ר' משה'ן, און ווייטער ביי ר' משה'ן, מ'האט שוין עטליכע מאל אפגענארט אז ס'איז נישטא גאר קיין ששים ריבוא אין ברוקלין⁷, אבער האבן זיי⁸ געפונען כולל יונגעלייט⁹, און זיי האבן אויפגעוויזן פון דער שטאט, אז ברוקלין איז א שטאט וואס איז דא 4 מיליאן מענטשן וואוינען דארטן¹⁰, און יעדן טאג קומען אריין פון אנדערע שטעט א מיליאן מענטשן¹¹. אין צייטן פון זומער איז ביי די ביטשעס פארהאנען א מיליאן מענטשן¹² אן ערך ביי יעדן ביטש¹³. אזוי אז ס'איז א רשות הרבים לכל הדיעות, אן א שום ספק¹⁴, וואס מוז דוקא האבן דלתות.

⁶ הרב ז"ל חזר ושונה בדרשתו זו הרבה פעמים, שדייק צוח"פ הוא דלא מהני, ובעיני דוקא ד-ל-ת-ו-ת להחזיר המלוא. וצ"ע הרי גם דלתות לא יועילו נגד החששות של קניית עיתונים ופיצה ביום השבת קודש, וכ"ש לענין פירצת תערובות. אלא על כרחך לית ל"י להרב ז"ל הני טעמי דהחששות הנ"ל נגד תיקון עירובין. ואכן הן בכל דרשתו זו, והן בכל תשובותיו אין שום זכר לחני חששות, ורק מצד הלכה קאתי. אמנם "אחרי דברי הנאכ"ד דקאשו שליט"א זקן הרבנים מהדור הישן שכתב שעי"ז יהי' פרצות גדולות בצניעות, הרי (שיטת הרב ז"ל) במלים ומכובלים" (לשון ה"מכתב-גלוי" מפרשת בהר).

⁷ כלומר, לא שאין ששים רבוא תושבים בברוקלין, אלא שליכא 3 מיליאן תושבים, שלדעת רבי משה זצ"ל בעיני ג' מיליאן כדי שיחשבו ששים רבוא, כמבואר בשו"ת אגרות משה.
⁸ כלומר "אונז".

⁹ הלא הם ר' משה יצחק ווייסמאן בעמח"ס יציאות השבת והבריו לאיש משחית.

¹⁰ אין זה נכון כלל וכלל, כי מאז ומקדם מעולם לא היו בברוקלין, לא 4 מיליאן, ואפילו לא 3 מיליאן תושבים. ומה שנכון הוא, שאותם הכולל יונגעלייט הם הם שרימו את רבי משה פיינשטיין זצ"ל.

¹¹ לעומת זאת, יוצאים מברוקלין בכל יום, הרבה יותר אנשים מהנכנסים אליה. וצ"ע מדוע העלים עובדא זו.

¹² על כרחך כוונת הרב ז"ל, שהמיליאן אנשים הנמצאים אצל כל ביטש, הם אנשים אחרים הנכנסים מעיירות אחרות, דאי לאו הכי אלא שאנשי הביטש'עם הם מתושבי ברוקלין, א"כ האיך הרב ז"ל מוסיפם לחשבון האנשים הנמצאים בברוקלין, אלא על כרחך דכוונתו שלאותם הביטש'עם נכנסים מיליאן אנשים חדשים מלבד תושבי ברוקלין הנמצאים אצל הביטש'עם. נמצא שע"פ חשבונו של הרב ז"ל ישנם בביטש'עם לכל הפחות 2,000,000 בכל יום מימות הקיץ, כי הרי לא יתכן לומר שבני ברוקלין עצמם הולכים פחות להביטש'עם שלהם, מזולתם הנאים אליהם ממרחקים, ופשוט. רק כדאי לציין שמאד מעניין לדעת, מי הם אותם הכולל יונגעלייט המוכשרים, שחלכו לספור את מנין אנשי הביטש'עם באופן מדויק שכזה, כי ע"פ חשבון פקודי שלטון העיר נתקבלו מספרים שונים לגמרי מחספרים שהרב ז"ל הציג בדרשתו זו להרבנים הגאוה"צ דהתאחדות הרבנים.

¹³ בוא ונחשוב חשבונו של ברוקלין לפי שיטת הרב ז"ל. תושבים=4,000,000, נכנסים אליה בכל יום=1,000,000, סה"כ=5,000,000. בכל ביטש וביטש בפני עצמו=1,000,000, והיות שישנם בברוקלין כמה ביטש'עם, הרי דמספר האנשים בברוקלין הוא= "כחול על שפת הים אשר לא יספר מרוב".

אחרי ככלות הכל, שני חדשים וחמשה ימים אחרי דרשה זו, כתב הרב ז"ל בתשובתו מתאריך י"ט תמוז תש"מ (אשר נדפסה בהוצאת יו"ה בקובץ "כרם כיבנח" ס"י כ"ו תשובה ג') חשבון אחר, וז"ל שם: עיר ברוקלין שיש בה יותר משלשה מיליאן גברי, וגם נכנסים בה בכל יום אלפים ורבעות גברי, עכ"ל (ועיין בהערות לשו"ת מהר"ם ביק המבוארות, ש"ל בקרוב, מה שהארכי שם בענין זה).

¹⁴ תמוה, הלא א' מיסודי תנאי רח"ר הוא דין "מפולש משער לשער", שמבלעדי תנאי זה אינו רח"ר לכל הדיעות.

דרשת מהר"ם ביק

מ'האט געמיינט אז זיי וועלן שוין אפשטיין דערפון, אבער זיי שטייען נישט אפ. און דער אמת מוז מען זאגן, אז די אגודת הרבנים איז לעצטעס יאהר ארויסגעקומען מיט אן איסור גמור אויפן דאזיגן עירוב. ס'האבן גע'התמ'עט אויף דערינען מערערע רבנים.

ליידער אבער, אפאר רבנים אין פלעטבוש, וואס באלאנגען אין התאחדות הרבנים, האבן נישט געוואלט התמ'ענען דעם דאזיגן איסור. דעם מעם ווייס איך נישט.¹⁵ איינער האט אפילו געשריבן א היתר, אביסל בצנעה, אביסל בפרהסיא. אן אנדערער, נישט פון די התאחדות הרבנים¹⁶, האט אויך געשריבן א קונטרס להיתר. דער הויפט היתר זיינער איז,¹⁷ אזוי ווי ס'איז דעך דא מרעפיק לייטס, און אז די לייט ווערמ רוים, מארן דעך די קארס נישט פארן, דאס איז מבטל דעם רשות הרבים.¹⁸

מחיצות, מיט אנדערע זאכן¹⁹, דאס עקעסטיערט דעך נישט.²⁰ בעוונותינו הרבים אין אונזערע צייטן,

והרי הרב ז"ל בתשובתו (אשר נדפסה בהוצאת יו"ח בקובץ "כרם ביבנה" סי' כ"ה תשובה ב') כתב "הנה באמת אני מבולבל בענין זה", ואף שלאחרי שהסבירו לו הענין דמפולש, כתב שם "ואני עדיין על משמרתי שהדבר בספק הוא עומד", וא"כ כיצד קבע בדרשתו כאן "אז ס'איז א רשות הרבים לכל הדיעות אן א שום פסק". וכיותר קשה, כיון שהרב ז"ל הודה בכילבולו בא' מיסודי תנאי רה"ר, הכיצד פסק בתשובתו (אשר נדפסה בהוצאת יו"ח בקובץ "כרם ביבנה" סי' כ"ז תשובה ג') "כל המטלטל ברחובות פלעטבוש הרי הוא מחלל שבת מן התורה לכל הדברים", הרי כיון שהי' מבולבל, איך לא רעדה ידו לפסק דינם של ישראל קדושים כמומרים לכל התורה, אשר פתם פת עכו"ם, יינם יין נסך, שחיתתן נבילה, ואינם מצטרפין למנין... "אתמהה!"

¹⁵ תימה, הרי כבוד אביו הגאון רבי חיים ביק ז"ל גם הי' סבור כמו אותם הרבנים מהתאחדות הרבנים, ולכן הציע בשנת תש"ב באסיפת "וועד הרבנים דניו יארק רבתי" לתקן שם עירוב (כנדפס בירחון "המסילה" של וועד הרבנים הנ"ל, והובא בקונטרס החשוב "מאז ומקדם" (בהערה 62). אולם לבסוף ביטל דעתו לדעת הגר"א קטלר זצ"ל (שנקט להלכה כדעת המשכנות יעקב, נגד דעת הבית אפרים דנהיגי עלמא כותיה). ועוד תמוה, מה כל הקושי כאן להבין, דבר שאפילו זעירא דמן חבריא מבין, כי הרי א' הרבנים מאוסרי העירוב כתב (כמכתבו הגלוי מפ' בדר שנת תש"ם) וז"ל "הרבנים האוסרים את העירוב אמרו פעם ועוד פעם שרבותינו מדור העבר לא הסכימו לעשות עירוב בעיר ברוקלין ולא למלטל בעירוב שיעשו, וזהו כל יפוד האיפור... שאנו רוצים לחנך בנינו שצריכים לשמוע לרבותינו מדור העבר שלדעתנו אסרו את העירוב בעיר ברוקלין, עכ"ל. וא"כ, הא תינה בשנת תש"ם לפ"ק, אבל כדור העבר, בשנת תשל"ט, הרי עדיין עוד לא אסרו אז "רבותינו מדור העבר" את הדבר, וא"כ על איזה יסוד היו צריכין רבני פלעטבוש חברי התאחדות הרבנים לאסור את העירוב אז.

¹⁶ הרב ז"ל בדרשתו, סתם ולא פירש על מי לועג כאן, האם על כ"ק הגה"ק מקלויזענבורג וצוקל"ה שהוא בעל סברא זו (עיין שו"ת דברי יציב או"ח חלק ב' סימן קע"ב וקע"ג), או על יבלח"ט תלמידו הגאון המפורסם גאב"ד אונגוואר שליט"א בעמח"ס שו"ת משנה הלכות, שבקונטרס "אום אני חומה" משתמש בסברת רבו זו כאחד מסניפי ההיתר על העירוב דפלעטבוש.

¹⁷ המעיין בקונטרס "אום אני חומה" יראה שסילפו כאן בודון דברי צדיקים, כי סברא זה כלל אינו מעם "העיקרי", אלא הוא פרט א' מתוך הרבה טעמים חשובים שביאר שם דלא הוי רה"ר.

¹⁸ גם הגאון והצדיק המפורסם רבי חיים פנחס שיינבערג שליט"א ראש ישיבת תורה אור בירושלים, משתמש בסברא זו כאחד מסניפי היתרו. עיין בקובץ תורני "אורייתא" (חלק י"ז אדר תשנ"ג). וליצנות זו מה זו עושה על הני גדולי התורה והיראה.

¹⁹ צ"ע על איזה "אנדערע זאכן" התכוון? ומסתמא צ"ל שכוונתו על עיקר אחר מיסודות היתרו של אותו רב מובהק, והוא חסרון אחד מתנאי רה"ר, שצ"ל מפולש ומכוון משער לשער, ועיין לעיל הערה 14. ומה שאמר הרב ז"ל "דאס עקעסטיערט דעך נישט" היינו לשימתו בתשובתו (אשר נדפסה בהוצאת יו"ח בקובץ "כרם ביבנה" סי' כ"ה תשובה ב') דמפולש משער לשער אין הכוונה שרחוב רה"ר הולך מקצה העיר ועד קצהו, אלא קאי על הרה"ר עצמו, שיהא מפולש משער לשער של אותו רה"ר עצמו. ועיין שם שכתב הרב ז"ל "וכן אמר לי ביחוד הגאון מהר"ם פיינשטיין שליט"א. אך בהערות לשו"ת מהר"ם ביק המבוארות, ש"ל בקרוב, מובא מספר "דברי מנחם" (סי' ג') שלאחר שהראו

דרשת מהר"ם ביק

אז איינער זאגט נאר עפעס א ווארט, בלייבט דאך עם אזוי.²¹
די פירצה האט זיך אנגעפאנגען, ווי דער אמת איז, אין די קלענערע שטעט, נישט קיין שטעמלאך
הייסט דאס, ארום ניו יארק, ווי טאקע דער אמת איז אז ס'איז נישטא קיין ששים רבוא, האט מען דאך
געמאכט אן עירוב מיט צורת הפתח, און נישט פארשטייענדיג, אז דאס קען ארויסברענגען א פירצה אויף
די גרויסע שטעט אויך. ווייל אסאך אידן ווייסן דאך נישט דעם חילוק פון יא ששים רבוא, נישט ששים
רבוא.²²

אבער בעוה"ר, מקלו יגיד לו,²³ זיי האלטן זיך אהן ביי זייערן. כאטש די כולל יונגעלייט צוברעכן דעם
עירוב²⁴ אלעמאל,²⁵ דאס איז דער אמת, אבער ס'איז שוין זייער שווער אויסצופירן.
ווייל איך פאדערן, און איך וויל פארשלאגן,²⁶ אז אזוי ווי אלע האבן שוין געזאגט א איסור, ווי די אגודת
הרבנים, ר' משה פיינשטיין, הרב סאוויצקי פון באסטאן ארויסגעקומען מיט אן איסור דאודייטא, און קיין
היתר האט נאך קיין שום רב מוכחק נישט געזאגט אויף דערינען.²⁷ יענע וואך האט מיר געזאגט א ראביי
פון פלעטבוש, אז א פאר רבנים זענען יא מתיר, נאר זיי האבן מורא ארויס צו גיבן זייערע נעמען. שוין
גיהערט א היתר? ער איז מתיר, נאר ער גיט נישט ארויס די נעמען זייערע...²⁸

לחנאון מהר"ם פיינשטיין זצ"ל תשובה זו של הרב ביק ז"ל, נענה הגרמ"פ ואמר "מעולם לא אמרתי דברים כאלו, כי ככלל אין שום מקום כלל לפירושו של רב זה".

²⁰ ממש פלאי פלאים, זלא איתו רב שמכיא ממנו לעיל, הרי אחד מעיקרי יסודות היתרו הוא על המחיצות שישנם סביב ברוקלין. (אגב, היום כבר נשלמו אותן המחיצות בידי אדם). וראוי לציין, שהנאון אב"ד אונגוואר שליט"א הציע לחרב ז"ל בא נסע יחד לבדוק את מחיצות העיר, אך הרב ז"ל השיב לו שאין לו פנאי לכך.

²¹ כלומר, לפיכך צריך תיכף ומיד לעוקרן מן השורש לכל יזכר ובל יפקד לעולם. ובדרך זה הדרוך גם את יו"ה עד היום.

²² נמצא, שצריך לעקור לגמרי את כל מסכת עירובין מש"ס דילן. וכן את כל דפי הש"ע מסימן שמי"ה עד סימן שצ"ח (ועד בכלל), ואז יינצלו מכל המכשולות. וכבר טען א' מחשובי הרבנים ואמר, שמטעם זה יש לכטל גם עירוב תכשילין וגם עירובי תחומין, כי אם יתחילו בעשיית "עירוב", מי יודע להיכן עוד נגיע... השם ירחם!

²³ כלשונות כאלו השתמשו הצדוקים (שלא הודו בעירוב) נגד הפרושים, שהם היו המקילין (לעומת הצדוקים שהחמירו) בכמה הלכות שבת, כידוע.

²⁴ מכאן שניתנה רשות למשהית, והכן היטב.

²⁵ לרבות גם כעצם יום השבת קודש. ומעניין לדעת, האם קריעת העירוב דכארא פארק כליל שבת זכור העעל"ט נעשה ג"כ ע"י אותם הכולל יונגעלייט.

²⁶ בדרך כלל, קודם מציעים ואח"כ תובעים. ואילו דרכו של הרב ז"ל הוא להיפך...

²⁷ פליאה נשגבה, שחרב ז"ל סותר את עצמו כאן, למה שאמר לעיל "אפאר רבנים אין פלעטבוש, וואס כאלאנגען אין התאחדות הרבנים, האבן נישט געוואלט התמנען דעם דאזיגן איסור. איינער האט אפילו געשריבן א היתר, אביסל בצנעה, אביסל כפרהסיא. אן אנדערער, נישט פון די התאחדות הרבנים, האט אויך געשריבן א קונטרס להיתר". וא"כ איך קבע כאן בפשיטות אז "קיין היתר האט נאך קיין שום רב מוכחק נישט געזאגט אויף דערינען"? אלא א"כ נדייק כלשונו שאמר "א רב מוכחק האט נישט געזאגט אויף דערינען", לאפוקי אלו הרבנים המתירים תיקון עירובין שכבר אינם נחשבים יותר ל"מוכחקים". וא"כ אין תימיה על הנחשלים אחריו שאומרים ש"כל הרבנים מדור שעבר אסרו הערובין".

²⁸ פשוט מאד, כי פחדו מ"מקלו יגיד לו" של הרב ז"ל וה'כולל יונגעלייט" שלו...

דרשת מהר"ם ביק

התאחדות הרבנים האט דאך קיין איסור נישט געזאגט אויף דערינען.²⁹ על כן פאדער איך, אז
התאחדות הרבנים זאל ארויס קומען מיט א איסור גמור אויף פלעטבוש, אז דער עירוב, נישט וואס מ'טאר
נישט מאכן, נאר וואס מ'וועט מאכן האט גארנישט די ווערט. ווייל ס'איז נישט קיין עירוב אינגאנצן!
אויב ס'איז נישט בכדי שיעשו, אז די אסיפה אליין זאל ארויסזאגן דעם איסור, זאל מען אוועקזעצן א
בית-דין, טאקע באלט, די וואך, אדער נאך שבת, וואס זאל באטראכטן די זאך, וועגן ארויס גיבן דעם
איסור אויפן פלעטבוש'ן עירוב,³⁰ ווייל ווי מ'זאגט נאך פון סאטמארער רב זי"ע, אז ער האט בפירוש געווען
אנטקעגן עירובין.³¹ ער האט זיך אמאל גע'אייסערט אפילו, אז ווען ער קען, וואלט ער אין ירושלים אויך
מבטל געווען דעם עירוב. נישט מער, ס'איז נישט געווען בכוחו.³² אבער דא, ווי ס'איז א רשות הרבים
דאורייתא, ווי קיינער האט נישט מתיר געמאכט, איז אוודאי קען דאס ווערן א פירצה גמורה. אין פלעטבוש
וואוינען ב"ה אלפים ורבבות מישראל שומרי תורה ומצוה, אנשים ונשים וטף, וואס דאס וועט זיין א
געוואלדיגע פירצה אז זיי וועלן טראגן אין שבת הלילה, וואס דאס איז דאך ממש א איסור סקילה.³³
וואס אפילו ווען ס'וואלט נישט געווען קיין ששים רבוא, וואלט עס אויך געברענגט אגרויסע פירצה.
ווער קען היטן און ווער קען וואמשן אזא גרויסע שמאט ווי ברוקלין.³⁴ די אנדערע געגענטן, אין פלאשינג,

²⁹ אכן פליאה נשגבה היא, למה באמת התאחדות הרבנים לא אסרו את העירובין. ובפרט, לפי מה שהרב ז"ל אומר
בדרשתו להלן "מ'זאגט נאך פון סאטמארער רב זי"ע, אז ער האט בפירוש געווען אנטקעגן עירובין. ער האט זיך
אמאל גע'אייסערט אפילו, אז ווען ער קען, וואלט ער אין ירושלים אויך מבטל געווען דעם עירוב. נישט מער, ס'איז
נישט געווען בכוחו". וכי לא היה בכוחו להורות להתאחדות הרבנים להוציא איסור נגד העירובין. וכי לא היה בכוחו
להורות ל"דער איד" להדפיס את האיסור של הרב סאוויצקי ז"ל מבאסטאן...

³⁰ ראוי לציין, שהן התביעה והן ההצעה של הרב ז"ל לא נתקבלו ע"י הרבנים הגאוה"צ של התאחדות הרבנים, לא
באותה השבוע ולא בשבוע שלאחריה, ב"ה וב"ש. ולא עלה בידינו לברר, אם הימנעות התאחדות לתביעתו זו של
הרב ז"ל יש לה איזה שייכות עם דרשת שבת הגדול השנתית במלחמתו של הרב ז"ל נגד ה"צוקער לפסח של
התאחדות" (שנתייסד ע"י הגה"ק מסאטמאר זי"ע כמקור החוקה להתאחדות), שכידוע הכריז שעדיף להשתמש
ב"דאמינאו" צוקער לפסח.

³¹ כיצד שייך לדבר כך על צדיק עתק, בזמן ששורת "דברי יואל" מכחישו, בתשובה הידועה על תיקון העירוב בעיר
סאטמאר. וכידוע שמחתו הגדולה של אותו צדיק זי"ע מהדבר הראשון שתיקן בקרית יואל במאנרא, שהי' העירוב.

³² וכי לא הי' בכוחו של אותו צדיק, גאב"ד דעיה"ק ירושלים, להורות עכ"פ לתלמידיו וחסידיו שם הסרים למשמעתו,
לבל ימלטו בהעירוב דשם? וכי תלמידו הנאמן כ"ק האדמו"ר מתולדות אהרן וצוק"ל אילו הי' רק מקבל רמו על
התנגדות רבו מסאטמאר זי"ע לעירובין, האם לא הי' מורה מיד לכל בני עדתו שלא למלמל? וכי תלמידו המובהק
הגה"ק הרמ"א פריינד גאב"ד ירושלים וצוק"ל לא ידע מכך שרבו הקדוש נגד עירובין, והרי הוא בעצמו הי' הממונה
על פיקוח העירוב של העדה החרדית? מה עוד, שבאסיפה מיוחדת שנתקיימה בזמן שמספר תושבי עיה"ק עלה ליותר
מס' רבוא, אמר לנו תלמידיו, שחלילה נצטרף לאלו המערערים על העירוב דירושלים, כי דעת מרן מסאטמאר זי"ע
כהשו"ע והרמ"א דהשתא לית לן רה"ר דאורייתא. והרי גם ידוע ה"מעשה רב" בהיות מרן הגאב"ד וצוק"ל משובתי
שבת בבארא פארק, התקינו עבורו צוה"פ מיוחד מ-16 עוועניו (דרך 56 סטריט) ועד אולם עמרת היה על 14 עוועניו.

³³ בלי עירוב, כמובן. ועיין לעיל בהערה 4 שאדרבה דוקא בגלל חומר הענין השתדלו רבותינו בכל הדורות על דבר
תיקון עירובין להצילם מאיסור סקילה ר"ל

³⁴ פונקט אזוי ווי מהאט געקענט היטן און מהאט געקענט וואמשן אין ווארשא, אין לאדוש אוין אין ווילנא, און פונקט
אזוי ווי מ'קען היטן און מ'קען וואמשן אזעלכע גרויסע שמעט ווי ירושלים, בני ברק, אנטווערפען, וכו' וכו' וכו'.

דרשת מהר"ם ביק

קיו גארדענס, איז אלע פאר וואכן רופט מען אויס דער עירוב איז צובראכן, מ'טאר נישט טראגן.³⁵ ווען רופט מען אויס? שבת אינדערפרי ביים דאווענען, נאכדעם וואס אידן האבן שוין געבראכט די טליתים זייערע אין שול אריין. קומט אויס מכשולים גדולים ונוראים פון חיובי סקילה און חיובי חטאת בשוגג. על כן, זאל זיך אוועקעצן א בית-דין וועגן דערינען, און מ'זאל ארויס גיבן א איסור גמור אין "איד",³⁶ אז מ'טאר זיך גארנישט פארלאזן אויף קיין שום עירוב וואס מ'וועט דארט מאכן.

און לדידי וואלט איך געזאגט, אז מ'זאל אויך באקלערן אסר'ן אפילו די עירובין וואס מ'האט געמאכט אין די קלענערע קהילות, וואס דאס האט געבראכט, באמת, די גרויסע פירצה. ווען מ'מאכט נישט דעם עירוב אין די קלענערע קהילות, ווי סטעטן איילאנד, קיו גארדן היללס,³⁷ וואלט צו די פירצה נישט געווען געקומען.³⁸ זאל מען מבטל זיין דארטן די עירובין,³⁹ וועלן זיי דא אויך נישט פאדערן קיין עירובין. זאל מען באטראכטן צו מ'קען זיך בכלל פארלאזן אויף די אנדערע עירובין. און אויב נישט, זאל מען ארויס קומען מיט אן איסור גמור, אפצוהיטן אלפים ורבבות מישראל פון א חילול שבת דאורייתא.⁴⁰ און דער זכות חשבת זאל טאקע מגן זיין, מ'זאל טאקע אויספירן אין דעם פרט, און אויך אין די אנדערע פרטים.

³⁵ פלא גדול, למח בקרית-יואל וכשיכון-סקווירא ובמאנסי וכירושלים וככני-ברק וכו' וכ' רופט מען נישט אויס אלע פאר וואכן אז דער עירוב איז צובראכען מ'טאר נישט טראגען... ואולי מכיון שה"כולל יונגעלייט" של הרב ז"ל אינם נמצאים שם

³⁶ עיין לעיל בהערה 29.

³⁷ שומו שמים! היאך העיז הרב ז"ל לחלוק על הגאון הגדול רבי משה פיינשטיין זצ"ל "שלא הניח כמותו בכל הגולה" (מכתב-גלוי הנ"ל), ו"כל החולק עליו כתולק על השכינה" (ראא"ק). חלא העירוב בקיו גארדן היללס הוקם ע"פ חודאתו ועידודו המלאה, כמפורש להדיא בשו"ת אגרות משה חלק ד' בחשמטות סי' פ"ו, וז"ל בנוגע להעירוב של קיו גארדן היללס ש"הוא מוכח גדולה ותועלת לשמירת שבת, ואני אומר שיפח עשיתם". וא"כ היאך לא חש על "כבודו של ר' משה"? חלא זהו א' מעיקרי יסודותם של המנגדים על העירוב דבארא פארק כידוע. וכיותר יש לעוק זעקת גדולה ומרה על הטלתו מום בקדשים, כאילו ח"ו רבי משה בחוראת החיתר לקיו גארדן היללס, גרם עי"ז לכל הפירצה הגדולה, וכאילו אותו גאון וצדיק זצ"ל חילת אחראי לכל המכשולים הגדולים והנוראים, הם מלחזכיר, אוי לאוזניים שכך שומעות...

³⁸ סיפר אחד מהרבנים מתלמידיו החשובים של הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, שלאחר שעודד אותו לתקן העירוב באתרית, ביקש מרבו הגר"מ פיינשטיין שיתן לו זאת ככתב, התנצל רבי משה וחשיב: "אין לי כח לצעקותיו של הרב ביק"... ואכן לאחר ששמע הרב ביק שהוקם העירוב, זעק וגער על אותו רב, ואיים עליו בחזמנה לדון-תורה באגודת הרבנים.

³⁹ מדבריו אלו הויגן גודל שנאתו התחומית של הרב ז"ל על כל מה שריח עירוב נודף ממנו.

⁴⁰ מי יודע כמה אלפים ורבבות מישראל הי' ניצולין מחילול שבת, אי למלא התנגדות העיקשית של הרב ז"ל לתיקון עירובין והלחץ זו חדק אשר לחץ על גדולי הרבנים זצ"ל, כי אז היו ישראל משמרין את חשבת כתקנת חכמינו ז"ל לתקן עירובין בכל עיר ועיר.

וזאת למודעי

(בכל לשון שאתה שומע)

יעדעם מאל וואס מ'וועט פראבירען מבוזה זיין, באיזה אופן שיהיה,
איינע פון אונזערע רבנים המובהקים גדולי התורה שליט"א, אפילו
בבזיון כלשהו, וועט זיי באצאהלט ווערען מנה אחת אפיים!
נעמט דאס ערענסט אין באטראכט!

בכל פעם שינסו לבזות, באיזה אופן שיהיה, אחד מרבנינו המובהקים
גדולי התורה שליט"א, אפילו בבזיון כלשהו, ישולם להם כגמולם, מנה
אחת אפיים!

נא קחו זאת בחשבון!

EVERY TIME AN ATTEMPT IS MADE, IN ANY MANNER -
HOWEVER SLIGHT, TO BELITTLE OR INSULT ONE OF OUR
RESPECTED RABONIM שליט"א, IT WILL BE REPAID A
THOUSANDFOLD.

TAKE THAT INTO CONSIDERATION!